

Київський університет імені Бориса Грінченка
Українська інженерно-педагогічна академія
Мелітопольський державний педагогічний університет
Херсонський державний університет
Університет імені Альфреда Нобеля
Краківський економічний університет (Республіка Польща)
Університет Фоджа (Італійська Республіка)
Університет Хаена (Королівство Іспанія)

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
«Цифрова трансформація в економіці, фінансах,
менеджменті та підприємстві»

Секція:

**«Економіка міста в умовах
воєнного стану: внутрішні
та зовнішні ресурси
підтримки»**

18 травня 2023 р.

Київ
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 5 від 30 травня 2023 р.)*

Редакційна колегія:

Шлапак А.В. – д.е.н., доцент, завідувачка кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Лойко В. В. – д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки, Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Ушенко Н.В. – д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки, Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Жукова Ю. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Євтушевська О.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

«Економіка міста в умовах воєнного стану: внутрішні та зовнішні ресурси підтримки» [Текст]: матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 18 травня 2023 р.) / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2023. 50 с.

Викладено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції секції **«Економіка міста в умовах воєнного стану: внутрішні та зовнішні ресурси підтримки»**, яка відбулася у м.Києві 18 травня 2023 р.

Висловлені у тезах думки та пропозиції можуть не збігаються з точкою зору редакційної колегії. Відповідальність за достовірність інформації, точність назв, статистичних даних, прізвищ та цитат несуть автори. Матеріали опубліковані в авторській редакції. У випадках виявлення плагіату відповідальність несуть автори наданих матеріалів.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023

«Економіка міста в умовах воєнного стану: внутрішні та зовнішні ресурси підтримки»

Липов Володимир Валентинович,
*доктор економічних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу економічної теорії,
Інститут економіки та прогнозування НАН України,
м. Київ, Україна*

Ушенко Наталя Валентинівна,
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки
Київський університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна*

SMARTER CITIES ЯК АЛЬТЕРНАТИВА SMART CITIES В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

У листопаді 2022 р. на конгресі Smart City Expo в Барселоні Київ отримав престижну нагороду «World Smart City Award Special Recognition» [1]. Світові конгреси Smart City Expo — щорічні міжнародні зустрічі з обміну досвідом впровадження досягнень технологічного прогресу у реалії міського життя. З моменту першого зібрання в 2011 році вони перетворилися на глобальну подію у сфері підтримки розвитку Smart Cities на основі впровадження цифрових технологій. Високою нагородою було визнано успіхи української столиці у впровадженні у повсякденне життя можливостей, що створюються завдяки розвитку цифровізації. Таким чином задекларовано солідарність з боротьбою українського народу.

Військова агресія проти України суттєво ускладнює завдання, що стоять перед органами державної влади та місцевого самоуправління. Важливим інструментом забезпечення їх успішного виконання є використання можливостей, які надає впровадження цифрових технологій. Особливе місце серед них на рівні місцевих громад займає концепція Smart City. За час, що пройшов з моменту появи цієї концепції, суттєво поглибилося розуміння потенціалу поліпшення всіх складових життя сучасного міста, що відкривається завдяки цифровізації. Поглибилося розуміння завдань, що стоять перед керівництвом місцевих органів влади у процесі впровадження технологій Smart City. Водночас зберігаються суттєві розбіжності у визначенні самого поняття розумне місто. Під Smart City пропонується розуміти:

- сукупність цифрових технологій, впроваджених в усі міські функції;

**«Економіка міста в умовах воєнного стану: внутрішні та зовнішні ресурси
підтримки»**

- поєднання розумних управління, енергетики, житла, мобільності, інфраструктури, технологій, охорони здоров'я та розумних громадян.

Деякі дослідники і господарники акцентують увагу на можливостях поліпшення якісних характеристик управління міських господарством:

- об'єднання технології, уряду та суспільства для забезпечення таких якостей, як розумні міста, економіка, мобільність, довкілля, люди, управління;

- якість міського управління, здатного забезпечити стійкий розвиток економіки та можливість працевлаштування мешканців, незалежно від рівня їхньої освіти, кваліфікації або доходів.

Увагу практиків привертають економічні наслідки впровадження технологій Smart City. Відповідно пропонуються визначення Smart City, як:

- міста, що використовує інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для задоволення потреб ринку та своїх мешканців;

- міський район, що розвивається на основі інфраструктури ІКТ та забезпечує стійкий економічний розвиток і високу якість життя, процвітає у сферах економіки, мобільності, навколишнього середовища, рекреації, управління. Результатом чого стає формування потужного людського та соціального капіталу;

- застосування ІКТ для забезпечення розвитку економіки, використання природних ресурсів, розвитку людського та соціального капіталу, якості життя та участі мешканців в управлінні містом, що у кінцевому підсумку забезпечують конкурентоспроможність регіону.

Більш просунуті концепції зосереджують увагу на соціальному потенціалі впровадження технологій Smart City для поліпшення якості життя мешканців міських агломерацій. Відповідно під Smart City пропонується розуміти:

- рівень розвитку міського управління коли на основі спільного впливу та взаємодії інвестицій в людський та соціальний капітал, традиційні (транспорт) та сучасні (ІКТ) комунікаційні інфраструктури підтримують забезпечення сталого економічного розвитку та високу якість життя, раціональне управління природними ресурсами;

«Економіка міста в умовах воєнного стану: внутрішні та зовнішні ресурси підтримки»

- інноваційне місто, яке використовує цифрові технології для підвищення рівня життя, ефективності діяльності та надання послуг, а також розвитку конкурентоспроможності за забезпечення задоволення потреб сьогодення та майбутніх поколінь в економічних, соціальних, культурних та природоохоронних аспектах.

Врешті решт поступово отримує визнання підхід, що спирається на розуміння динамічного характеру розвитку сучасного міста. Швидкий прогрес технологій зумовлює перехід від статичної концепції Smart City до відкритої до постійних змін і комплексного оновлення концепції Smarter City. Еволюція цифрових технологій визнається ключовою передумовою еволюції концепції міста, що безперервно стає «більш розумним». Тому втрачають сенс спроби дати точне визначення „розумного міста“, як кінцевої точки, мети. Концепція Smarter City пропонує розуміти його як процес, послідовність кроків, за допомогою яких міста стають більш придатними для життя, відкритими до змін, здатними швидше реагувати на нові виклики.

Акцент ставиться на безперервному вдосконаленні можливостей, що надає розвиток цифрових технологій для покращення життя мешканців сучасного міста. Варто акцентувати увагу на динамічній, якісній стороні результатів їх впровадження. Саме цей аспект найбільш вдало розкриває термін Smarter City.

Важливо зазначити, що опора у визначенні Smarter City на еволюційну складову забезпечує концентрацію уваги на перспективних напрямках впровадження цифрових технологій, визнанні їх лише засобом, інструментом досягнення цілей покращення якості життя мешканців міста, розвитку культурного, соціального, людського капіталу. У цьому контексті можна виділити кілька етапів еволюції розуміння концепції розумного міста.

На першому етапі акцент ставився на цифровізації, спрощенні доступу міських мешканців до певних, конкретних послуг та підвищенні якості їх надання. Увага акцентувалася на застосуванні великого набору електронних та цифрових технологій, використанні ІКТ для покращення, трансформації життя та робочого середовища в межах регіону, їх впровадження у системи управління, локальному

«Економіка міста в умовах воєнного стану: внутрішні та зовнішні ресурси підтримки»

характеру об'єднання ІКТ та людей. Надмірна увага на цьому етапі до самого процесу впровадження у міське життя можливостей, що надає цифровізація, у деяких випадках зумовлювала ігнорування, гальмування інших перспективних шляхів розвитку міської інфраструктури, недооцінку негативних наслідків і загроз, що породжуються проникненням цифрових технологій у приватне життя мешканців. У решті решт впровадження цифрових технологій сприймалося як мета а не інструмент досягнення більш важливих цілей діяльності місцевої влади.

На другому етапі впровадження технологій вже розглядається не як самоціль, а як інструмент досягнення більш комплексних завдань. З'являється технологічна основа розгляду їх як елементів певної системи дій, здатної забезпечити прискорення економічного розвитку регіону. Прогрес технологій відкрив двері для поєднання соціальних і комерційних ефектів розвитку розумного міста. Водночас акцент на суцільно утилітарному розумінні концепції Smart City як простору забезпечення конкурентоспроможного економічного розвитку автоматично породжує ситуацію, коли успіх зовнішнього залучення мобільного фінансового капіталу або віртуальних цифрових послуг дуже легко і швидко може змінитися їх відтоком у більш привабливі економічні зони.

Третій етап ознаменовано визнанням провідної ролі завдання підтримки на локальному рівні розвитку людського і соціального капіталу. Він ґрунтується на забезпеченні зростання якості життя мешканців. Відбувається еволюція у бік інтеграції у межах локального соціального капіталу всіх аспектів людського інтелекту, колективного розуму і навіть штучного інтелекту. Це підтримується завдяки ефективному поєднанню цифрових мереж, елементів штучного інтелекту, датчиків і контролерів, програмного забезпечення.

Водночас, на четвертому етапі розвитку концепції люди, громади, процеси та технології визнаються чотирма джерелами успішної ініціативи, спрямованої на забезпечення постійного розвитку Smarter City. Відправним моментом є визначення у якості його сутнісного підґрунтя єднання мешканців у співтовариство, громаду. Саме ця установка зумовлює специфіку забезпечення розвитку Smarter City.

«Економіка міста в умовах воєнного стану: внутрішні та зовнішні ресурси підтримки»

Ключова спрямованість на підтримку розвитку людського, соціального капіталу місцевої громади, неможливого без забезпечення поліпшення якості життя мешканців, стає підґрунтям гарантії стабільного, довгострокового розвитку міста. Адже на відміну від фінансового капіталу соціальних капітал регіону є малорухомим, більш стабільним. Його збереження в умовах загроз, породжуваних військовою агресією з боку Росії, набуває першочергового значення.

Важливими складовими цього процесу є врахування історико-культурного підґрунтя єдності регіону, його просторового охоплення, особливостей зв'язків між містом і околицями, людськими потоками між ними, вікових, освітніх особливостей мешканців, їх захоплень, привабливих рис міста. Формування успішної довгострокової стратегії розвитку Smarter City неможливе без визначення того, що може дати місцевій громаді його створення, у чому його потенційні вигоди. Відповідно зростає значення забезпечення оперативного виявлення, підтримки та просування ініціатив мешканців, їх залучення до життя місцевої громади на основі постійного вдосконалення систем електронного врядування, підвищення прозорості, спортивних подій тощо. Водночас необхідно точно встановлювати ролі, обов'язки, цілі та завдання виконавців, якісно планувати стратегії досягнення встановлених цілей.

Вдосконалення системи місцевого самоуправління на основі використання можливостей, що надає розвиток цифрових технологій є важливою складовою подолання руйнівних наслідків військової агресії РФ проти України та забезпечення повоєнного відновлення. Важливою складовою цього процесу може стати впровадження технологій Smarter City. Акцентування уваги на динамічному характеру їх розвитку сприятиме більш ефективному використанню можливостей, що вони створюють.

Список використаних джерел:

1. Віталій Кличко: Київ отримав престижну нагороду «World Smart City Award Special Recognition» за додаток «Київ Цифровий» https://kyivcity.gov.ua/news/vitaliy_klichko_kyiv_otrimav_prestizhnu_nagorodu_world_smart_city_award_special_recognition_za_dodatok_kyv_tsifroviy/

«Економіка міста в умовах воєнного стану: внутрішні та зовнішні ресурси

підтримки»